

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Дарина Зиновиева, Институт за държавата и правото, БАН и
Юридически факултет на ПУ"П.Хиландарски"

по конкурс за академична длъжност „професор” в направление 3.6.
„право”, научна специалност „Трудово право и обществено осигуряване“,
катедра „Правни науки”, Икономически университет-Варна

Уважаеми членове на научното жури,

1. Общи данни

Конкурсът за академичната длъжност „професор” е обявен в ДВ,
бр. 28/28.03.2023 г. по професионално направление 3.6. „Право“, научна
специалност „Трудово право и обществено осигуряване“.

Кандидат в обявения конкурс е само един – доцент д-р Андрияна Йовчева
Andreeva от катедра „Правни науки“. Изискуемите документи, представени
от кандидата, отговарят на правните изисквания. Изпълнени са
минималните национални изисквания по чл. 26, ал. 2 и 3, съответно на
изискванията по чл. 26, ал. 5 от ЗРАСРБ.

На първото заседание на научното жури се прие, че кандидатът
доц. Andreeva отговаря на минималните наукометрични показатели и
количествените показатели за участие в конкурса, но ще подчертая тук, че
доц. Andreeva не само изпълнява изискванията, но ги надвишава
значително, видно от представените справки.

2. Биографични и други академични данни за кандидата

Кандидатът по конкурса - Андрияна Йовчева Андреева през 1996г. завърши висше образование в Икономически университет-Варна, специалност „Право“. Постъпва като асистент през 1996 година след конкурс в Икономически университет-Варна, съответно от 2004 г. е главен асистент, а от 2011г. заема академичната длъжност доцент.

През 2005 година получава ОНС „доктор“ с тема на дисертационен труд „Алтернативи на наказанието лишаване от свобода“ /Диплома №29775/ 10.06.2005г./

Доц. д-р Андрияна Андреева е преподавател с 26 години трудов стаж в сферата на висшето образование. Доц. д-р Андрияна Андреева води лекции в редовна форма на обучение в ОКС “бакалавър“ и ОКС „магистър“ по дисциплини пряко свързани с обявения конкурс (Трудово и осигурително право, Трудово право и др.).

Освен дейността ѝ, свързана с образователния процес, доц. Андрияна Андреева участва в органи на управление на висшето училище на различни нива - ръководител катедра „Правни науки“ (2015-2023г.), Директор Център магистърско управление (2019-2023г.), член на Факултетен съвет на ФСФ, Академичен съвет, ОС на ИУ-Варна и др.

Доц. Андреева има и практически юридически опит, като юрисконсулт на ИУ-Варна (в периода 2010-2019г.), член е на одиторски екипи по европейски проекти, консултант по обществени поръчки и др.

3. Анализ и оценка на представените трудове

В конкурса доц. Андреева участва с няколко вида научни трудове-монографии, студии, статии и доклади, които ще анализирам по групи. Всички са публикувани след придобиване на академичната длъжност „доцент“.

Кандидатът доц. Андреева участва с монография, хабилитационен труд, с наименование „**ТРУДОВИ ПРАВООТНОШЕНИЯ НА ХАБИЛИТИРАНИТЕ ЛИЦА В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**“. Темата на монографията е актуална за доктрината и практиката. В същото време темата е юридически сложна, по две причини- материията е със смесен правен характер и обществените отношения в тази сфера са със сравнително нова регулация. Това предпоставя нерешени проблеми, неясни приложения, нужда от правилно тълкуване в административното и трудовото право.

Структурата е подредена последователно и дава ясна представа за съдържанието. Авторът въвежда в материията с историко-правен преглед, като добавя и сравнително-правен преглед с други държава. Подходът трябва да се оцени положително, тъй като се придобива ясна представа за развитието на правното регулиране на тази материя. Освен аналитичната част на труда, авторката доц. Андреева поставя редица актуални казуистични проблеми, като ги анализира и ги подлага на систематично тълкуване. Авторката борави свободно със съдебна практика, към която релевира при изясняване на поставения проблем.

Висока оценка заслужават напр. изясняването на възникнали проблеми в процедурите за получаване на съответните длъжности- доцент и професор. Такава оценка следва да се даде на анализа относно отговорността на хабилитираните лица за нарушаване на задълженията им по трудовото

правоотношение, с оглед на специфичната дейност на хабилитираните лица в образователния процес. Много добър е анализа на административния контрол и изводите относно вида на компетентността на министъра на образованието при отнемане на акредитационната оценка /оперативна самостоятелност или обвързана компетентност/. Изясняване на специалния термин „плагиатство“ по см. на специалния закон също следва да се оцени положително. Добър и полезен е подхода на доц. Андреева да раздели и анализира основанията за прекратяване на договора с хабилитиран преподавател на специални основания /тези по специалния закон/ и общи основания /по Кодекса на труда/. Авторката ползва в допълнение на анализа и диаграми, които допринасят положително за онагледяване на аналитичната част. Монографията има приносен характер за доктрината, има и изключително практическо значение. Безспорно е актуална и е юридически високоспециализирана.

Доц. Андреева представя и три монографии в съавторство, които имат приносно значение.

Така монографията на Андрияна Андреева и Галина Йолова „Правен режим на почивките и отпуските (Теоретични и практически аспекти)“ изяснява редица неясни въпроси по темата, като прави впечатление богатия практически материал, който е ползван и обсъден. В частите, написани от доц. Андреева, следва да се даде положителна оценка на сравнително-правните изследвания на режима на почивките и отпуските, които дават яснота и идеи за оптимизиране на законодателството ни.

Другата монография в съавторство е „Зашита за индивидуалните субективни трудови права (на работника или служителя)“, в която са изследвани от различни отраслови аспекти въпросите за субективните права в трудовото право и за тяхната защита. Частта, написана от доц.

Андреева относно видовете индивидуални субективни трудови права е изследвана и от конституционноправен аспект, като са анализирани и спецификите при упражняване правото на труд.

В частта от монографията в съавторство „Правни и икономически аспекти на държавния контрол за спазване на трудовото законодателство“, доц. Андреева е автор на глава Първа, в която с приносно значение е изясняването на еволюцията във философията на нормативната уредба, както и на основните доктринерни хипотези в контрола за спазване на трудовото законодателство.

Студиите са в съавторство, което е обозначено, като по-голямата част имат за предмет трудово-правни отношения в конкретна сфера- туризъм, висше образование. От представените студии открявам с най-актуално значение за правната доктрина и практика студията „Договорът за управление с ректорите на държавните висши училища“, публикувана в сп. Норма през 2021г. Предмет на статията е нов правен институт, който е изяснен като правна същност много добре и правилно. Сравнителните анализи с подобни правни фигури като административния договор, договорът за управление на търговски предприятия е удачен подход, който е довел до ценни изводи с практическо значение.

В студията „Специфики на трудовата дейност на чужденците в сферата на туризма в България“, прави впечатление доброто познаване на правото на ЕС, което е относимо към разглеждания проблем.

Доц. Андреева представя в конкурса няколко учебника и учебни помагала. Прави впечатление разнородността на материите- обща теория на правото, трудово право, международно право, публично право.

Учебниците имат и различно предназначение- част от тях са лекционен материал, а друга част- тестове, казуси, които имат практическа насоченост и могат да се ползват от студентите в семинарна форма на обучение. В частите, написани от доц. Андреева проличава умение за пресъздаване на материала с педагогическа цел. Стилът е разбираем, систематиката е последователна и ясна. Считам, че всеки един от представените трудове в тази група представлява принос в учебната литература на висшето образование, като основно рецензирам тези, които се ползват в направлението право. Специално впечатление прави учебника по основи на публичното право, поради идеята да се разгледат само този вид въпроси, с оглед отраслите, които принадлежат към публичното право.

От представените публикации в групата на статиите, с висока оценка се отличават няколко статии, като напр. „Отражение на дигитализацията върху трудовия процес – рискове и перспективи“. Темата е актуална, с оглед навлизането на изкуствения интелект в различни форми на живота и отражението му, нуждата от регламентация и формата на същата. Много удачни са изводите и отправените препоръки с оглед изследваните рискове и предизвикателства, които дигитализацията има върху трудовия процес. Авторката има и чуждестранна публикация, като напр. „Reform of the legal framework for academic staff development in the republic of Bulgaria“ /Audit 2 (2020), Vol. 28, pp. 69-73, Baku/ (самостоятелна публикация). В статията е направен преглед на нормативната уредба за академично развитие във висшето образование след 2010г, като в заключителна част са обособени авторовите изводи от реформата. От групата на статиите публикациите са както самостоятелни, така и в съавторство, като преобладава трудово-правната тематика.

Положително следва да се оцени участието на доц. Андреева в редица международни научни форуми.

Общото впечатление от научната продукция на доцент Андреева и от нейната педагогическа дейност са положителни. Научната продукция е с изключителен обем, а качеството ѝ следва да се оцени високо, с оглед на дълбочината на изследванията, поставянето на актуални и нерешени проблеми и предложението за разрешаването им. Мултиотрасловият анализ в трудовете показва висока правна ерудиция и умение за боравене с междуотраслова материя и нейното тълкуване. Впечатлява активността на доцент Андреева в различните форми на академични изяви и в университетските инициативи. Видно от справките, цитираните трудове на доц. Андреева от други автори, също впечатляват като брой.

Няма установени данни за plagiatство.

Критичните ми бележки са по-скоро препоръки, а именно - да обедини всички публикации по темите на „дигитализацията“ и след съответната редакция, да издаде монография по тази изключително актуална тематика.

В ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

С оглед посоченото по-горе, изразявам категоричната си позиция, че кандидатът доцент д-р Андрияна Йовчева Андреева отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, ППЗРАСРБ и чл.77 и сл. от Правилника за развитие на академичния състав в ИУ-Варна.

Гласувам **положително** и призовавам научното жури да гласува **положително** доцент д-р Андрияна Йовчева Андреева да заеме академичната длъжност „професор“ по професионално направление 3.6. Право, научна специалност „Трудово право и обществено осигуряване“ в Икономически университет гр.Варна.

20.06.2023 г.

Рецензент:

Заличена информация съгласно
ЗЗЛД и регламент (ЕС) 2016/ 679

/проф. д-р Дарина Зиновиева/

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ ВАРНА

№ РД 06-644 / 07.07.2023
Вх. №

до

Научното жури за провеждане на конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 3.6 Право, научна специалност „Трудово право и обществено осигуряване“, ИУ - Варна

РЕЦЕЗИЯ

от доц. д-р Андрей Александров, член на научното жури за провеждане на конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 3.6 Право, научна специалност „Трудово право и обществено осигуряване“ – ИУ - Варна, утвърдено със Заповед № РД 06-54/23.05.2023 г.

Уважаеми колеги,

На основание чл. 4 във връзка с чл. 29а, ал. I ЗРАСРБ и чл. 81 от Правилника за развитие на академичния състав в ИУ – Варна, решение на Факултетния съвет на Финансово-счетоводен факултет /Протокол № 5 от 18.05.2023 г./ и заповед на Ректора на ИУ-Варна № РД-14-141 от 13.10.2021 г. е издадена Заповед № РД 06-54/23.05.2023 г., с която съм определен за член научното жури по обявения в ДВ, бр. 28/ 28.03.2023 г. конкурс за заемане на академична длъжност „професор“ по професионално направление 3.6. „Право“, научна специалност „Трудово право и обществено осигуряване“. На 31.05.2023 г. се проведе първото заседание на научното жури по обявения конкурс, на което ми беше възложено изготвянето на настоящата рецензия.

I. Общи бележки

1. В обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ (ДВ, бр. 28/ 28.03.2023 г.) участва един кандидат: доц. д-р Андрияна Йовчева Андреева, катедра „Правни науки“ в ИУ – Варна.
2. За участие в конкурса кандидатката е представила множество научни трудове, сред които монографии, студии и статии, доклади, учебници и учебни помагала. Като

хабилитационен труд е представена монографията „*Трудови правоотношения на хабилитираните лица в Република България*“, Издателство „Наука и икономика“, ИУ – Варна, 2023 г. ISBN 978-954-21-1136-8. Настоящата рецензия ще се фокусира върху хабилитационния труд, като ще бъдат засегнати и други научни разработки на доц. Андреева, но без претенция за изчерпателност поради ограничения обем на рецензията.

3. Съгласно чл. 29, ал. 1 ЗРАСРБ “кандидатите за заемане на академичната длъжност „професор“ трябва да отговарят на следните условия:

1. *да са придобили образователната и научна степен „доктор“ ...;*
2. *да са заемали академичната длъжност „доцент“ в същото или в друго висше училище или научна организация не по-малко от две академични години ...;*
3. *да представили публикуван монографичен труд или равностойни публикации в специализирани научни издания ..., които да не повтарят представените за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, на научната степен „доктор на науките“ и за заемане на академичната длъжност „доцент“;*
4. *да представили други оригинални научноизследователски трудове, публикации, изобретения и други научни и научно-приложни разработки или художественотворчески постижения, които се оценяват по съвкупност;*
5. *да отговарят на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3, съответно на изискванията по чл. 2б, ал. 5;*
6. *да нямат доказано по законоустановения ред plagiatство или недостоверност на представените научни данни в научните трудове.”*

Както ще бъде обосновано по-долу, кандидатката отговаря на всички изброени условия.

II. Персонална характеристика на кандидата

Андрияна Йовчева Андреева е завършила Икономическият техникум „Г.С. Раковски“ (понастоящем Търговска гимназия) във Варна през 1991 г. Висшето си образование придобива в ИУ – Варна през 1996 г., където през 2005 г. успешно защитава и дисертация за придобиване на ОНС „доктор“ с тема на дисертационния труд „Алтернативи на наказанието лишаване от свобода“. Професионалният ѝ път е свързан почти изцяло с ИУ – Варна, където последователно заема длъжностите „асистент“ (1996 г.), „старши асистент“ (1999 г.), „главен

асистент“ (2002 г.), „доцент“ (2011 г.). От 2015 г. до 2023 г. е ръководител на катедра „Правни науки“, от 2019 г. – и Директор на Център магистърско обучение. Ръководи Университетския център по медиация. Участвала е във впечатляващ брой научни проекти, членува в редколегиите на няколко специализирани юридически издания, член е и на Българската асоциация по трудово право и обществено осигуряване. В рамките на проекти по международна мобилност е преподавала във висши учебни заведения в Азербайджан, Йордания, Латвия, Армения, Германия.

Научните интереси на доц. Андреева и практическият ѝ опит в различни сфери на правото са широки. Първоначално тя се насочва към наказателноправната наука, но списъкът с публикациите ѝ (както и учебниците и учебните помагала, на които е автор), показва интереси в публичното право, публична администрация, търговско, финансово и осигурително право и др. Експертизата ѝ включва и правния режим на обществените поръчки, като в качеството си на юридически консултант е участвала в одитни екипи по редица проекти. **Без съмнение, най-значимата и като обем, и като задълбоченост част от научната ѝ продукция е създадена в областта на трудовото и осигурителното право.** Коректно попълнената от кандидатката справка-декларация за заемане на академичната длъжност „професор“ показва значително „преизпълнение“ на количествените изисквания по всички показатели.

Накратко бих споделил и личните си впечатления от доц. Андреева, с която ни свързва дългогодишно професионално сътрудничество. Тя е разпознаваем и доказан авторитет в академичните среди, отличава се с неуморна изследователска активност, показва завидни организаторски и ръководни способности. Работата с нея протича в дух на колегиалност, диалогичност и съблудаване на писаните и неписаните правила на академичната и човешка етика. Погледнато и през тази призма, професионалното ѝ израстване до следващата академична длъжност изглежда предсказуемо и закономерно.

III. Изпълнение за законовите предпоставки за заемане на академичната длъжност „професор“

Кандидатката притежава докторска степен и е заемала длъжността „доцент“ в ИУ – Варна повече от две академични години. Тя изпълнява (включително в много отношения –

преизпълнява) минималните национални изисквания за заемане на академична длъжност „професор“ и изискванията за заемане на академична длъжност „професор“ в ИУ-Варна (на осн. чл.2б, ал. 5 на ЗРАСРБ); решение в този смисъл беше взето на първото заседание на научното жури и го поддържам изцяло. Няма доказано по законоустановения ред плахиатство или недостоверност на представените научни данни в научните трудове; не съм открил такива индикации и при прегледа на представените научни трудове в настоящия конкурс.

В допълнение, доц. Андреева е била научен ръководител на двама успешно защитили докторанти; била е ръководител или участник в редица (включително международни) научноизследователски проекти; участвала е в многообразни национални и международни научни форуми; прилага справка с впечатляващ брой цитирания. Специално по отношение на цитиранията бих искал да подчертая, че на тях не бива да се гледа само като на наукометричен показател, а и като на едва своеобразна негласна оценка за всеки учен от страна на неговата професионалната общност. Множеството позовавания на научните трудове на доц. Андреева от широк кръг автори в трудово и осигурителноправната ни литератури говори за научната им стойност и практическата им полезност – ако разработките не се отличаваха с тези характеристики, те нямаше да бъдат толкова често цитирани. По количествен показател „Цитирания в Scopus и/или Web of Science“ кандидатката има три пъти над минимално изискуемия брой точки.

IV. Съдържателна характеристика на представения монографичен труд „Трудови правоотношения на хабилитираните лица в Република България“

Монографията е с общ обем от 270 страници. Тя представлява едно актуално и необходимо на българската правна доктрина и практика научно изследване. За първи път у нас се анализират толкова детайлно спецификите на трудовите правоотношения на хабилитираните лица – тяхното историческо развитие, правна същност, основания за възникване, контрол върху процедурите за хабилитация, съдържание на правоотношението, дисциплинарна отговорност, изменение, прекратяване и последици. Подходът е

интердисциплинарен, доколкото се преплитат въпроси от областта на трудовото и специалното административно законодателство.¹

Не виждам причина да премълчавам (а и това е лесно проверим и установим факт), че вече съм имал повод да представя становището си относно достойнствата на разглеждания труд. Още преди публикуването му бях поканен от Катедра „Правни науки“ на ИУ-Варна да участвам в обсъжданията в първичното звено, като изразя препоръка дали трудът да бъде публикуван. Категоричната ми препоръка беше монографията да бъде публикувана. Оттогава насам мнението не се е променило, затова ще си позволя да възпроизведа дословно част от становището си от септември 2022 г.:

„Изследването е структурирано в три глави, в които се анализират различни аспекти на трудовите правоотношения на хабилитираните лица. Глава първа разглежда развитието на трудовите правоотношения на хабилитираните лица в Република България. Глава втора разглежда фактическия състав за възникване на трудовите правоотношения на хабилитираните лица и видовете контрол. Глава трета изследва съдържанието, контрола, отговорността и прекратяването на трудовите правоотношения на хабилитираните лица. В заключение са формулирани ценни изводи, обобщения и предложения de lege ferenda за усъвършенстване на законодателството. Позоваванията на формираната административна и съдебна практика могат да са много полезни при решаването на спорове между хабилитираните лица и съответните учебни заведения.“

Трудът е написан на ясен и точен език, чете се лесно и без съмнение ще предизвика интерес у широка аудитория – самите хабилитирани лица като адресати на анализираните правила, правоприлагащите органи и други лица, заинтересувани от тематиката.“

Към вече казаното ще добавя, че кандидатката очевидно е вложила време и усилия добросъвестно да съобрази отправените ѝ при вътрешното обсъждане препоръки, в резултат на което публикуваната монография разкрива още по-големи научни и научно-практически достойнства. Само по себе си насочването към неизследвана в българската правна доктрина

¹ Действително, през 2018 г. беше публикувано изследването „Законодателството за академичното развитие в Република България“ с автори Дарина Зиновиева, Екатерина Салкова, Христо Банов и Живко Драганов. То обаче има предимно научна-приложна стойност и включва сборник нормативни актове със справочна цел. Поради това сходството в заглавията не бива да подвежда за сходство в съдържанието. Монографичното изследване на доц. Андреева е първият по рода си самостоятелен научен труд, посветен на трудовите правоотношения на хабилитираните лица.

тематика говори за научноизследователска работа с приносен характер. Принос представляват и предложениета *de lege ferenda*, които считам за напълно обосновани (като предложените изменения в определението за „заинтересовано лице“, дадено в §1, т. 21 от ДР на ЗРАСРБ, в разпоредбите на чл. 59, изр. 1 от ППЗРАСРБ, съответно чл. 54 от ЗВО; чл. 32, ал. 9 от ЗРАСРБ и т.н.). Що се отнася до полезността на изследването за практиката, лично аз вече съм го използвал в подготовката си по съдебни дела и намирам систематизираната в него съдебна практика за особено ценна помощ.

V. Други научни изследвания на Андрияна Андреева, представени в конкурсната процедура

Както беше посочено, кандидатката е представила богата научна продукция за участието си в конкурса. Ще се въздържа да коментирам заглавията, в които съм съавтор, доколкото оценката ми за тях може да се приеме за необективна (става дума за монографията *Зашита за индивидуалните субективни трудови права (на работника или служителя)* (2020), статиите *Понятието търговска тайна в контекста на задълженията на работниците и служителите на търговеца* (2020), *За действителността на забраните за упражняване на конкурентна дейност паралелно и/или след прекратяване на трудовия договор* (2018)).

Намирам, че и трудовете, които засягат въпроси извън кръга на трудово- и осигурителноправната тематика (напр. *Договорът за управление с ректорите на държавните висши училища* (2011); *Административен контрол върху процедурите за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности* (2018; в съавторство с Д. Димитрова); *Болгарское высшее образование – развитие и тенденции* (2018; в съавторство с Д. Димитрова); *Медиацията в сферата на висшето образование – иновативен модел за комуникации в българските университети* (2020); *Правни и икономически аспекти на контрола върху стопанска дейност на държавните висши училища* (2019, в съавторство с Д. Димитрова и Н. Александрова) и др.) следва да се приемат като публикации, свързани с (и доразвиващи) темата на хабилитационния труд. Те доказват, че авторката има трайни научни интереси в проблематиката на висшето образование, но по мое мнение нямат съществено самостоятелно значение за преценката на професионалните ѝ постижения за целите на конкурса за професор по трудово и осигурително право.

Впрочем, имам резерви доколко някои публикации изобщо е следвало да бъдат отчитани за целите на настоящия конкурс (като напр. *Установяване на качеството на стока в производство по предявена рекламиация* (2018, в съавторство с В. Данев); *Административнонаказателна отговорност на възложителя при нарушаване на реда за провеждане на обществени поръчки* (2019, в съавторство с Д. Димитрова); *Нова правна рамка за административно сътрудничество между държавите-членки на ЕС за повишаване на защитата на потребителите* (2020, в съавторство с Д. Димитрова) и др. Очевидно това не е опит за натрупване на допълнителни точки за покриване на количествените изисквания, тъй като кандидатката има над два пъти повече от минимално изискуемия брой за научни статии и студии. Дори посочените разработки да не се вземат предвид за целите на покриване на количествените изисквания, тя отново значително ще надхвърли минимума. По-скоро в представянето на тези публикации виждам стремеж да се онагледи широкият спектър на научните интереси на авторката. Без съмнение, това спомага за формирането на едно цялостно впечатление за кандидата, но все пак намирам, че оценката на тези трудове излиза извън задачите на научното жури в конкретната процедура.

Общият преглед на научната продукция на доц. Андреева в сферата на трудовото и осигурителното право през последните години показва следните тенденции:

- **Богатство на изследваната проблематика:** анализирани са множество трудовоправни и осигурителноправни институти в най-различни техни проявления. Като че ли по-често вниманието на авторката са привличали проблемите на трудовото право и свързани с тях въпроси (работно време, почивки и отпуски, трудово възнаграждение, защита от дискриминация при упражняване на правото на труд и др.), като не липсват и някои изследвания в областта на осигурителното право (*Трудовоправни и осигурителноправни аспекти на трудовите договори за краткотрайна сезонна работа* (2018, в съавторство с Г. Йолова); *Трудовоправни и осигурителноправни аспекти на отпуска поради временно неработоспособност* (2017, в съавторство с Г. Йолова) и др.). При все това бих препоръчал на доц. Андреева да разшири изследванията си в осигурителноправната материя, която разкрива изключително съществени правни проблеми.;
- **Засилен интерес към най-новите проблеми на трудовите отношения:** Смело може да се твърди, че доц. Андреева анализира теми, които почти не са засягани в

българската правна доктрина, а стават все по-актуални на европейско и световно ниво. Сред тях са новите („атипични“) форми на трудова заетост, отражението на дигитализацията върху полагането на труда, предизвикателствата от навлизането на изкуствения интелект. Специално внимание тук заслужават например: *Трудово и осигурителноправни аспекти на работата чрез платформа ...* (2022, в съавторство с Г. Йолова); *Трансформация на правната връзка работодател – работник в резултат на влиянието на дигитализацията* (2020, в съавторство с Г. Йолова); *Отговорността при инциденти на работното място, свързани с употребата на изкуствен интелект* (2020, в съавторство с Г. Йолова); *Неприкосновеност на личния живот на работниците в контекста на дигитализацията* (2019); *The Digitalization of the Economy and the Challenges Faced by Labor Law* (2018, в съавторство с Г. Йолова); *Digitalization as a Factor for the Development of the Modern Labor Legislation* (2020); *Екосистема на доверие при използване на изкуствен интелект в трудовите отношения* (2021, в съавторство с Г. Йолова) и много други. По тези въпроси тепърва ще се появяват нови изследвания в българската правна литература, а доц. Андреева с основание ще може да се причисли сред основоположниците на един нов дял в трудовото ни право.

Разбира се, вниманието на авторката са привличали и теми, които са били особено актуални за определен период, като към момента до голяма степен са загубили практическото си значение (по-конкретно, проблемите на трудовото и осигурителното право в контекста на обявеното извънредно положение поради пандемията от Covid-19 и последвалата го извънредна епидемична обстановка). Посветените на тези проблеми научни изследвания на авторката обаче могат да послужат за доказателство, че тя винаги се стреми да открие и анализира новото, неизученото, неизвестното. Това е един изследователски кураж, който прави чест на кандидатката.

VI. Обща оценка и заключение

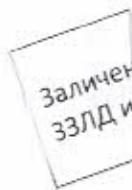
Научните публикации на доц. Андреева, представени за целите на настоящата процедура, убедително демонстрират способността ѝ да изследва задълбочено проблемите, към които е насочила вниманието си. Публикациите, представени за участие в конкурса,

покриват всички законови изисквания не само като обем, а и като качество. Те свидетелстват за разностранните научни интереси на авторката и способността ѝ за провеждане на мултидисциплинарни изследвания.

Въз основа на изложеното убедено изразявам мнението си, че кандидатката отговаря на изискванията за заемане на академичната длъжност „професор“, въведени със Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагането му, както и на Правилника за развитие на академичния състав в ИУ – Варна.

Преценявайки съвкупно научноизследователската дейност, въплатена в редица публикации, вкл. монографични трудове, посветени на актуални и практически значими теми и съдържащи научни приноси – лично дело на авторката, в качеството ми на член на научното жури по чл. 25 ЗРАСРБ давам **ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА** на кандидатурата на доц. д-р Андрияна Йовчева Андреева за заемането на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 3.6 Право, научна специалност „Трудово право и обществено осигуряване“ за нуждите на ИУ – Варна, и предлагам на научното жури да вземе единодушно решение, с което да предложи доц. д-р Андреева за професор.

07 юли 2023 г. Член на научното жури:

доц. д-р Андрей А в,
Институт за държ вoto при
Българска академия на науките
ЮЗУ „Неофит Рилски“

Вх. № РД 00-686 / 19.07.2023

ДО НАУЧНОТО ЖУРИ

назначено със

Заповед РД 06-54/23.05.2023 г. на

Зам.-Ректора по НИДРК на

Икономически университет-

Варна

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Иван Русчев, д. ю. н., чл.-кор на БАН

Юридически факултет, СУ „Св. Климент Охридски“

Относно: Конкурс за заемане на академичната длъжност „Професор“,
в научна област: 3. Социални, стопански и правни науки“,

профессионалено направление: 3.6. Право,

научна специалност „Трудово право и обществено осигуряване“
обявен в ДВ бр. 28/ 28.03.2023 г

Уважаеми членове на научното жури,

Със Заповед РД 06-54/23.05.2023 г. на Зам.-Ректора по НИДРК на Икономически университет-Варна на ИУ Варна съм включен в състава на научното жури по обявения в ДВ бр. 28/ 28.03.2023 г. конкурс за заемане на академичната длъжност „Професор“ по профессионалено направление 3.6 Право, научна специалност „Трудово право и обществено осигуряване“ за нуждите на катедра "Правни науки" към Икономическия университет - Варна.

На първото заседание на новоконституираното научно жури ми е възложено да изгответя рецензия по конкурса. Единствен кандидат в него е доц. д-р Андриана Йовчева Андреева от катедра "Правни науки" към Икономическия университет - Варна.

На основание чл.29а от ЗРАСРБ, чл.62, ал. 2 и ал. 4 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, представям рецензиията си по обявения конкурс, респ. – по научните приноси на представените трудове и наукометричните критерии на кандидата.

ИНФОРМАЦИЯ ЗА КАНДИДАТА В КОНКУРСА

Доц. д-р Андриана Йовчева Андреева е родена на 13.04.1972 г. в град Варна

През 1991г. завършва Търговска гимназия „Г.С. Раковски“ гр. Варна. През периода 1991г. – 1996 г. следва в специалност право в Икономическия университет – Варна, където придобива ОКС „Магистър“.

Професионално развитие: От месец декември, 1996г. след спечелен конкурс г-жа Андреева е назначена за асистент в Юридическия факултет на ИУ-Варна. Три години по-късно заема академичната длъжност „старши асистент“, а през 2002 г. – академичната длъжност „главен асистент“. През 2005 г. защитава успешно дисертационния си труд на тема: „Алтернативи на наказанието лишаване от свобода“ и получава ОНС „доктор“. През 2011 г. колегата Андреева придобива академичната длъжност „доцент“ по профессионалено направление 3.6 Право, Научна специалност „Трудово право и обществено осигуряване“.

Преподавателска дейност:

Ръководи семинарни и лекционни занятия в редовна и дистанционна форма на обучение, в бакалавърска и магистърска степен по дисциплините: „Трудово и осигурително право“; „Трудово право“; „Основи на правото“, „Основи на публичното право“, и др. Води лекционен курс по дисциплината „Основи на правото“ в специалността Международен туризъм (с преподаване на руски език)

За периода 2015-2023г. е взела участие в 6 преподавателски мобилиности с цел преподаване и обучение в: Испания, Мадрид (UNED Национален университет за дистанционно

образование); Азербайджан, (Baku Business University); Аман – Йордания –(teaching - Jordan - Princess Sumaya University for Technology); Университет Лиепая, Латвия, Ереван Армения (Руско-Арменски Университет), Университет по приложни науки Дармщад - Германия.

Административна дейност:

Освен богатия преподавателски опит (над 26 г.), доц. Андреева заема и различни ръководни длъжности в ИУ-Варна, както следва: Ръководител на катедра „Правни науки“ (2015г.-2023г.), Директор на Центъра за магистърско обучение (2019г. – 2023г.), Ръководител на Университетския център по медиация –ИУ-Варна (2020г.-до настоящия момент). Член е на Академичния съвет на ИУ-Варна, член на Общо събрание на ИУ-Варна, член на ФС на ФСФ и на редица методични съвети.

Има 10 г. практически опит като юрисконсулт на ИУ-Варна - основно в областта на обществените поръчки, вкл. и по обществените поръчки по проекти на Европейския съюз. Сертифициран медиатор е.

От 2017 г. доц. д-р Андрияна Йовчева Андреева е ръководител на докторска програма „Трудово право и обществено осигуряване“ в ИУ-Варна (към момента преустановена след законодателна промяна). Научен ръководител е на 3 докторанти, в т. ч. двама успешно защитили дисертационен труд и един - отчислен с право на защита.

Участие в обществено и образователно значими организации и институции:

1.Член на секция „Социални, стопански и правни науки“ към Съюза на учените –Варна

2.Член на Българската асоциация по трудово право и обществено осигуряване.

3.Член на консултативния съвет по КСО към министъра на труда и социалната политика

Член на редакционни съвети/колегии на осем научни издания в страната и чужбина:

Отговорен редактор на журнала „Университетски вести“ на ИУ-Варна 2010-2019г.;

Член на редакционната колегия на сп. Известия на ИУ-Варна. <http://journal.ue-varna.bg/bg/team>

Член на редакционната колегия на университетско издавателство Лиепая, Латвия;

Член на научния съвет на изданието „Правото и бизнесът в съвременното общество“, ИУ-Варна, катедра „Правни науки“ (продължаващо издание) 2018, 2019, 2020г., 2021, 2022 <http://conference.ue-varna.bg/pravni-nauki/bg/organizing-committee/>

Член на редакционната колегия на списание Economics & Law. <http://el.swu.bg/ikonomika/editorial-team/>

Член на научния съвет на издание „Медиацията в различните обществени сфери“ -2020, 2021г.

Член на редколегията на електронното списание „Икономика и компютърни науки“ <https://eknigibg.net/Volume6/Issue2/spisanie-br2-2020.pdf>

Член на редакционната колегия на Studia mezowieckie.

(<https://studiamazowieckie.puzim.edu.pl/index.php/sm/about/editorialTeam>)

Ръководител и член на научни проекти, от които 7 научни и 20 конференции.

Ръководител на 4 образователни проекта с институции от съдебната власт по договори за сътрудничество с ИУ-Варна (Проект „Младите и правосъдието“ с Окръжен съд –Варна; Проект „Гражданско наблюдение“ с Апелативен съд –Варна; Проект „Правото е действис“ с Районен съд –Варна; Проект „Административно правораздаване – обучение в практиката“ с Административен съд –Варна)

Принос в развитието и утвърждаването на ценостите на Икономически университет –Варна-Учредител на Университетския център по медиация и развитие на модел за хармонична академична среда.

Постигнато национално и/или международно признание, вкл. отличия, награди, почетни и други титли: Награда от Институт Итера и Камарата на медиаторите в България за принос в развитието на медиацията- 2021г., Награда от Национален алианс за социална отговорност -2022г.

Научните интереси на доц. д-р Андрияна Андреева са в областите: Трудово право; Правни аспекти на образователните политики; Дигитални трансформации и влияние на изкуствения интелект върху трудовото правоотношение, медиация и др.

Автор и съавтор на над 170 научни публикации, от които: 10 монографични труда, 8 студии, 74 статии, 61 доклада.

Преподавателската й дейност е обектизирана убедително в разработените 14 учебника и 16 учебни помагала, които осигуряват актуална и необходима методическа помощ за студентите, изучаващи и правни дисциплини.

Доц. д-р Андреева е участвала в различни конференции в страната, вкл. с международно участие.

Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

Изпълнение на количествените изисквания: Кандидатът в конкурса далеч надхвърля Националните минимални изисквания, предвидени в чл.26 ЗРАСРБ и чл.1а, ал.1 от Правилника за приложението му. По показателите от Група А- при мин. 50т., доц. Андреева е натрупала **50т.+30т. = 80 т.** /30т. от публикации по дисертацията/, по показателите от група В – при мин. 100 т., има **100т.**, по показателите от група Г – при мин. 200 т. има **825.81т.**, по показателите от група Д-при мин. 100- има **850т.**, по показателите от група Е – при мин. 100- има **294.1 т.** или общо доц. Андреева е набрала **2 149.91 т.**, с което значително надхвърля изискуемия национален минимум от **550 т.**

Оценка на учебно-преподавателската дейност

Доц. д-р Андреева има **изключително богат преподавателски опит**. Преминала е през всички нива на академичното преподаване, последователно заемайки научните длъжности: асистент, старши асистент, главен асистент, доцент в ИУ - Варна, придобила и образователната и научна степен „доктор по право“.

Общият й преподавателски стаж от 1996г. до момента е **26г. и 7 месеца**.

Доцент Андреева води лекционните курсове, семинарни занятия по дисциплините, пряко свързаните със специалността, по която кандидатства за професор (Трудово право и обществено осигуряване): Трудово право; Трудово и осигурително право, Основи на правото, Основи на публичното право. **Аудиторната й и извънаудиторна заетост се отличава с изключително висока натовареност (186 часа на учебна година-за последните две учебни години 2021/2022 и 2022/2023).** Хорариумът ѝ обхваща лекции и провеждане на изпити в ИУ - Варна. Дисциплината Трудово и осигурително право, както и дисциплината Наказателно право и процес (в която тя също има научни интереси), са задължителни в учебните планове на специалност Съдебна администрация, Основи на правото е задължителна дисциплина за всички специалности в ИУ-Варна. Преподаването им изисква висока професионална квалификация и педагогически умения, каквито кандидатът в този конкурс отлично демонстрира.

Следва изрично да бъде спомената дейността на доц. д-р Андреева като научен ръководител на двама успешно защитили дисертационен труд и придобили образователна и научна степен „доктор“: Акмарал Мукатаевна Суйменбаева, с тема на дисертационния труд: „Конституционноправно регулиране на пенсионната система в Република Казахстан“, Катедра „Правни науки“, ВСУ „Черноризец Храбър“ (дата на защита: 30.03.2023г.) и Владимир Александров Данев, Русенски Университет „Ангел Кънчев“, Тема на дисертационния труд: „Правният институт на дисциплинарното наказание според българското трудово право“ (дата на защита: 11.10.2021г.), както и на докторанта Венцислав Антонов Савов, Катедра „Правни науки“, ВСУ „Черноризец Храбър“, отчислен през 2021г. с право на защита.

Ръководила е 6 дипломанти в специалността „Съдебна администрация“, ОКС „бакалавър“, успешно защитили дипломна работа.

Участие в научни журити.

Член на научни журити за заемане на академични длъжности:

1. В конкурса за професор обявен от ИУ-Варна (с кандидат Маргарита Ст. Йорданова);
2. В конкурса за гл. асистент обявен от ИУ-Варна (с кандидат Живка Матеева);
3. В конкурса за гл. асистент обявен от ИУ-Варна (с кандидат Диана Димитрова);
4. В конкурса за гл. асистент обявен от ИУ-Варна (с кандидат Милена Цветковска)

5. В конкурс за гл. асистент обявен от ИУ-Варна (Виолета Владова)
6. В конкурс за гл. асистент обявен от ИДП при БАН (с кандидат Христо Банов)
7. В конкурс за доцент обявен от ИУ-Варна (с кандидат Дарина Димитрова)

Член на научни журита за придобиване на ОНС „доктор“

1. Докторант Марияна Димитрова Ширванян – Заповед 706/08.06.2021г., докторска програма „Трудово право и обществено осигуряване“;
2. Докторант Мария Кирилова Каблешкова- Заповед 1056/09.08.2022г. Докторска програма „Теория на държавата и правото. История на политическите и правни учения“
3. Докторант Теодора Боянова Младенова- Кънева- Заповед 865/23.06.2022г. Докторска програма „Теория на държавата и правото. История на политическите и правни учения“

В заключение по този раздел приемам, че преподавателската дейност и академичната компетентност на доц. д-р Андрияна Андреева напълно съответстват, дори неколкократно надхвърлят изискванията на обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в научна област: 3. Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.6. Право, научна специалност Трудово право и обществено осигуряване.

Обща характеристика на представените научни трудове в конкурса

В обявения конкурс кандидатът доц. д-р Андрияна Андреева участва с 118 труда:

Научни трудове по конкурса на доц. д-р Андрияна Йовчева Андреева, катедра „Правни науки“ при ИУ-Варна за участие в конкурса за „професор“, професионално направление 3.6. Право, научна специалност “Трудово право и обществено осигуряване“,

I. Монография или равностойни публикации по чл. 77, т. 3 от ПРАС в ИУ – Варна

Една монография: Андреева, А. Трудови правоотношения на хабилитираните лица в Република България. Варна: Наука и икономика, 2023, 270., ISSN(печатно) 978-954-21-1136-8 /

II. Монографии и студии по чл. 86 (5), т. 2 от ПРАС в ИУ – Варна -13 на брой – всичките в съавторство.

1. Йолова, Г., Андреева, А., Благойчева, Х., Димитрова, Д., Недялкова, П., Богданов, Х. Правни и икономически аспекти на държавния контрол за спазване на трудовото законодателство. Варна : Наука и икономика, 2022, 256., ISBN(печатно) 978-954-21-1131-3 /
2. Андреева, А., Йолова, Г., Благойчева, Х., Александров, А., Банов, Х., Йорданов, З. Защита за индивидуалните субективни трудови права (на работника или служителя). Варна : Наука и икономика, 2020, 276.
3. Андреева, А., Йолова, Г. Правен режим на почивките и отпуските: Теоретични и практически аспекти. Варна : Наука и икономика, 2018, 220.

4. Andreeva, A., Yolova, G. Liability in Labor Legislation: New Challenges Related to the Use of Artificial Intelligence Responsible AI and Ethical Issues for Businesses and Governments - Hershey, Pennsylvania, USA : IGI Global Publ., 2021, pp. 214-232., ISBN(печатно) 978-179984286-6 / DOI 10.4018/978-1-7998-4285-9.ch012

5. Andreeva, A., Yolova, G. On Humanizing Work in the Digital Age: Chapter 11. Redefining Global Economic Thinking for the Welfare of Society: [Monography], Hershey, Pennsylvania, USA : IGI Global Publ, 2022, pp. 178-196. - (Advances in Finance, Accounting, and Economics (AFAE) Book Series.), ISSN(печатно) 2327-5677, ISSN(онлайн) 2327-5685, ISBN(печатно) 978-179-988-259-6, ISBN(онлайн) 978-179-988-260-2 / DOI: 10.4018/978-1-7998-8258-9.ch011

6. Labour Discipline And Internal Control –Interaction And Boundaries Andriyana Andreeva, Chief Assistant Dr. Plamena Nedyalkova, University of Economics – Varna

7. Андреева, А., Йолова, Г., Рачев, Р. Актуални правни аспекти на трудовите договори и свързаните с тях правни институти. Варна: Наука и икономика, Бил. „Цани Калянджиев“ 2017, 203 с. ISBN 978-954-21-0935-8

8. Nedyalkova, P., Andreeva, A., Yolova, G. Digitalization and the New Legal and Economic Challenges to Employers in Implementing Internal Control. Economic Studies [Икономически изследвания], Sofia : Economic Research Institute Bulgarian Academy of Sciences, 30, 2021, 5, 158-175., ISSN(онлайн) 0205-3292 / Scopus
9. Blagoycheva, H., Andreeva, A., Yolova, G., Social Economy in the Context of Sustainable Development and Social Inclusion (Economic and Legal Aspects) В: Икономически изследвания, София: Институт за икономически изследвания, БАН, 2020, № 5, с. 79-98. ISSN 0205-3292
10. Андреева, А., Димитрова, Д. Специфики на контрола на Изпълнителна агенция Главна инспекция по труда, в контекста на гаранциите за изплащане на трудовото възнаграждение. Годишник на БСУ, Бургас : Бургаски свободен университет, 40, 2019, 243 - 258., ISSN(печатно) 1311-221X /
11. Андреева, А., Йолова, Г., Димитрова, Д. Специфики на трудовата дейност на чужденците в сферата на туризма в България. Бизнес и право, София : Изд. комплекс УНСС, 2019, 3, 15 - 41., ISSN(печатно) 2603-3437, ISSN(онлайн) 2603-3445 /
12. Blagoycheva, H., Andreeva, A., Yolova, G. Obligation and Responsibility of Employers to Provide Health and Safety at Work –Principles, Current Regulation and Prospects. Economic Studies, Sofia: Economic Research Institute at the Bulgarian Academy of Sciences, 28, 2019, 2, 115 - 137., ISSN(печатно) 02053292 / Scopus
13. Андреева, А., Димитрова, Д. Договорът за управление с ректорите на държавните висши училища. Норма: правното списание, София : Сисла Норма АД , 2021, 8, 76-103., ISSN(печатно) 1314-5126, ISSN(онлайн) 1314-5118

III. Научни статии по чл. 86 (5), т. 2 от ПРАС в ИУ – Варна - 52 статьи

IV. Научни доклади по чл. 86 (5), т. 2 от ПРАС в ИУ – Варна – 49 доклада

V. Учебници и учебни помагала по чл. чл. 86 (5), т. 1, буква „б“ от ПРАС в ИУ -Варна- 7 броя

- 1.Андреева, А., Йолова, Г., Димитрова, Д. Основи на публичното право (задачи, казуси, тестове). Варна: Наука и икономика, 2015, 194., ISBN(печатно) 978-954-21-0870-2.
2. Бъчварова, М., Андреева, А., Йолова, Г., Димитрова, Д., Матеева, Ж. Основи на правото. Варна: Наука и икономика, 2019, 379., ISBN(печатно) 978-954-21-0991-4.
3. Андреева, А., Йолова, Г., Димитрова, Д. Основи на публичното право. Варна: Наука и икономика, 2021, 308., ISBN(печатно) 978-954-21-1095-8.
4. Андреева, А., Йолова, Г. Трудово и осигурително право. 2. прераб. и доп. изд. Варна : Наука и икономика, 2020, 303.
5. Андреева, А., Йолова, Г. Основи на публичното право. - Варна : Унив. изд. Наука и икономика, 2016. - 321 с.
6. Andreeva, A., Dimitrova, D. Principles of law: Tasks, cases, tests. Varna: Publishing house "Science and Economics", 2017, 241.
7. Андреева, А., Йолова, Г., Димитрова, Д., Димитрова, Д., Цветковска, М., Владова-Иванова, В., Матеева, Ж., Специалност „Съдебна администрация“ професия с много възможности В: Кратък наръчник за кандидатстване в специалност „Съдебна администрация“ в Икономически университет - Варна : [Електронен ресурс]. Варна : ФИЛ ООД, 2023, с. 57. ISBN 978-954-9741-54-4 (онлайн). Достъпно на: https://mpra.ub.uni-muenchen.de/116809/1/MPRA_paper_116809.pdf

Публикуваната на базата на защитен дисертационен труд на тема „*Алтернативи на наказанието лишаване от свобода*“, за присъждане на образователната и научна степен „доктор“, (Диплома № 29775 от 10. 06. 2005 г. на ВАК), както и всички останали трудовете във връзка с получаване на образователната и научна степен „*доцент*“,resp. - за заемането на академичната длъжност „*доцент*“, не се включват в представената за конкурса научна продукция.

Оценка на научните и научно-приложните приноси:

Доц. д-р Андреева е известен на правната общност учен. Представената от нея

научна продукция по конкурса може да се обобщи в няколко области на правото, сред които се откояват тези в областта на Трудово право и обществено осигуряване

Представям оценката си в три групи: монографии, студии и учебни помагала

A. Оценка на постигнатите научно-приложни резултати и научни приноси в представените монографии.

1. Обект на рецензиране в тази част е на първо място представената за участие в конкурса монография „Трудови правоотношения на хабилитираните лица в Република България“, Варна : Наука и икономика, 2023, 270., ISSN (печатно) 978-954-21-1136-8.

Монографията се състои от 270 стр., съдържа списък от: 244 заглавия на „Използвана литература“ /от които 10 чуждса/, 65 цитирания на „Използвана съдебна практика“, 25 заглавия на „Използвани нормативни актове“, 10 „Електронни информационни източници“, 341 бележки под линия. В Приложение 1, в 27 фигури са представени „Статистически данни за академичния състав в съвременния период от развитие в държавните и частни висши училища“.

Основните акценти в това изследване са представени от автора в неговите цели: да се проведе теоретично изследване на трудовите правоотношения на хабилитираните лица в контекста на трудовото право – тяхното ретроспективно развитие, правна същност, основания за възникване, контрол върху процедурите за хабилитация, съдържание на правната връзка, дисциплинарна отговорност, прекратяване и последици, както и да се формулират обосновани предложения *de lege ferenda*. **Обект на изследването** е актуалната нормативна уредба, регламентираща трудовите правоотношения на хабилитираните лица в Република България (трудовоправните разпоредби на ЗРАСРБ, ЗВО, КТ и други относими нормативни актове). **Предмет на изследването** са трудовите правоотношения на хабилитираните лица в контекста на специфичните разпоредби според действащото в страната законодателство в областта на висшето образование, развитието на академичния състав и общото трудово право. Изследването е структурирано в класическо съдържание на три глави, в които във взаимовръзка се анализират различни аспекти на трудовите правоотношения на хабилитираните лица. Глава първа разглежда развитието на трудовите правоотношения на хабилитираните лица в Република България. Глава втора е посветена на фактическия състав за възникване на трудовите правоотношения на хабилитираните лица и видовете контрол. Глава трета изследва съдържанието, контрола, отговорността и прекратяването на трудовите правоотношения на хабилитираните лица. Монографичният труд запълва сериозна празнина в трудовоправната доктрина за **цялостно изследване** на трудовите правоотношения в тази специфична държавно регулирана област – висшето образование, и по-конкретно – относно хабилитираните лица като членове на академичния състав.

По-важни научни и научно-приложни приноси:

Касае се първо цялостно изследване на трудовите правоотношения на хабилитираните лица в България, обхващащо различни аспекти на „жизнения цикъл“: възникване на правоотношението, съдържание, различни видове контрол, прекратяване; Извършено е сравнителноправно изследване на трудовите правоотношения на тези лица в българското законодателство съпоставено с чуждестранни законодателни решения; Изчерпателно е изследвана съдебната практика в процедурите по възникване на трудовите правоотношения на хабилитираните лица в Република България, направени са изводи с практическа насоченост и предложения *de lege ferenda*; Проведено е комплексно изследване на спецификата на трудовите правоотношения на хабилитираните лица с оглед на принципите на общите и особеностите на специалните нормативни актове и институти, като по този начин се очертава завършена систематика в изследването на приложимата национална уредба; Предложена е класификация на видовете права на хабилитираните лица, включени в съдържанието на трудовото правоотношение и на тази база са очертани рамките на специалния статут в тази категория

работещи лица; Обоснована с тезата, че трудовите правоотношения на хабилитираните лица са специфичен вид правоотношения, обединяващи, от една страна, типичните белези на трудовото правоотношение, а от друга страна, разкриват административни елементи (по подобие на служебните правоотношения при длъжностните лица), произхождащи от специалната административна образователна дейност, респективно от възложената на хабилитираните лица трудова функция.

Въз основа на анализа в отделните части, се формират обобщения, изводи, набелязват се тенденции и предложения de lege ferenda.

II. Монографии и студии по чл. 86 (5), т. 2 от ПРАС в ИУ – Варна (за посочените в съавторство трудове в тази група, които са в неделимо съавторство – неразграничени по в самостоятелни глави, кандидатът е представил декларации за съгласие от останалите съавтори)

2. Освен рецензирания по-горе труд, към тази група относям **и монографията в съавторство**: Йолова, Г., Андреева, А., Благойчева, Х., Димитрова, Д., Недялкова, П., Богданов, Х. „Правни и икономически аспекти на държавния контрол за спазване на трудовото законодателство“. Варна : Наука и икономика, 2022, 256 стр, ISBN(печатно) 978-954-21-1131-3 /- № 1 в т. II от рецензията ми.

Научната цел на монографичния труд с обобщен - както доктринален, така и теоретичен анализ и изследване на механизмите за контрол за спазване на трудовото законодателство, разгледани през призмата на нормативната систематика и в аспекта на икономическите им ефекти върху традиционните и алтернативните форми на заетост. **Обект** на изследването с действащата нормативна уредба, регламентираща държавния контрол за спазване на трудовото законодателство, и практическият ефект от нейното прилагане. Изследването е структурирано в класическо съдържание от две части със съответните им глави, в които се анализират във взаимовръзка различни аспекти на държавния контрол за спазване на трудовото законодателство. **Дял I** – В своите три глави разглежда правните аспекти на държавния контрол върху спазването на трудовото законодателство. **Дял втори** – В 4, 5 и 6 глави акцентира върху икономическите аспекти на контрола за спазване на трудовото законодателство.

Глава първа (с автор – кандидатът доц. Андреева) - Еволюция във философията на нормативната уредба и теоретичните постановки относно контрола за спазване на трудовото законодателство. В тази самостоятелната глава приносни моменти се явяват: 1. изследване на същността, характеристиките и функциите на контрола за спазване на трудовото законодателство, ретроспективен анализ на института в националната правна система и класификация на видовото му разнообразие. 2. С оглед на тази цел се предлага периодизация на етапите в развитието на контрола съответстваща на различните етапи в общественото развитие на България и се предлага хронологичен ред на нормативните източници. Извеждат се видовете контрол на базата на различни класификационни признания, които са характеризирани с основните им белези.

На базата на проведенния анализ, се прави извод, че държавният контрол заема централно място сред видовете контрол за спазване на трудовото законодателство, като инспекцията по труда съпътства целия процес от възникването и развитието на отрасъла до днес.

3. Андреева, А., Йолова, Г., Благойчева, Х., Александров, А., Банов, Х., Йорданов, З. „Зашита за индивидуалните субективни трудови права (на работника или служителя)“. Варна: Наука и икономика, 2020, 276. № 2 в т. II от рецензията ми.

Глава трета „Видове индивидуални субективни трудови права в българското законодателство“, самостоятелната разработена от кандидата, с посветена на видовото разнообразие на субективните трудови права в българското законодателство, извеждане и обосноваване на тяхната класификация и систематика по определени критерии, въз основа на които е извършен актуален правен анализ (което представлява справедливо посочен от нея

принос). Авторът въвежда класификация на видовете трудови права по определени критерии, като базисният е използван за изясняване на правата в отделните параграфи. В три отделни параграфа са проследени, както следва: конституционното право на труд, субективни права при постъпване на работа и субективни права по време на съществуването на трудовото правоотношение.

В отделните структурни части на изложението се прави актуален нормативен анализ на съответните трудови права в действащото законодателство, както и историческа ретроспекция и препратки към съдебната практика. Те, както и предложената периодизация в развитието на субективните права в българското трудово законодателство е от съществено значение както за теоретично изясняване на института и своята му в националното трудово право, така и за бъдещо прогнозиране в развитието им. На база на извършеният анализ се правят изводи, обобщения и предложения за усъвършенстване на нормите.

4. Андреева, А., Йолова, Г. „Правен режим на почивките и отпуските: Теоретични и практически аспекти“. Варна : Народна книга, 2018, 220. №3 в т. II от рецензията ми

Глава първа. Историческо развитие и сравнителноправно изследване на институтите на почивките и отпуските (самостоятелно написана от доц. Андреева). Главата е структурирана в три отделни параграфа. Първият от тях е посветен на историческото развитие на институтите на почивките и отпуските в българското законодателство, като се проследяват в ретроспекция различните етапи, през които преминава нормативната регламентация, както и еволюцията в реорганичните постановки. В параграф втори е проведено сравнителноправно изследване на институтите с чуждестранни законодателни решения, като са представени френският, германският и един смесен модел, като в труда са изследвани законодателствата на шест държави: – Германия, Франция, Швейцария, Швеция, Холандия, Русия. С тази съпоставка се цели установяване на добри практики и заимстване на положителни законодателни решения. Параграф трети е посветен на съпоставка с други сходни институти от българското трудово законодателство. На база на извършеният анализ в глава първа се правят изводи, обобщения и насоки по приложение на нормите, както и предложения за тяхното усъвършенстване.

Глава втора. (самостоятелен автор – доц. Андреева) Видове почивки и отпуски. Процедурни аспекти по ползване, признаване и отпускане. Глава втора е структурирана в три параграфа. Параграф първи изследва видовете почивки в актуалното трудово законодателство и спецификите при тяхното ползване. Почивките регламентирани в КТ са класифицирани с оглед на идеята, заложена в тяхната систематизация в кодекс. Този класификационен критерий е послужил за извършеният актуален нормативен анализ. В параграф втори е изведена класификация на видовете отпуски по различни критерии, а в третият последен параграф се анализира спецификата на процедурите по ползване на платения годишен отпуск. И в тази глава, на база на извършеният анализ се правят изводи, обобщения и насоки по приложение на нормите, както и предложения за тяхното усъвършенстване.

5. Andreeva, A., Yolova, G. Liability in Labor Legislation: New Challenges Related to the Use of Artificial Intelligence Responsible AI and Ethical Issues for Businesses and Governments - Hershey, Pennsylvania, USA : IGI Global Publ., 2021, pp. 214-232. №4 в т. II от рецензията ми
В изследването се анализира влиянието на изкуствения интелект върху трудовите отношения и свързаната с него необходимост от адаптиране на правния институт на отговорността в трудовото право с новите социалните реалности. Изследвани са източниците на европейско равнище и актуалните аспекти на отговорността в трудовото право на национално равнище. Въз основа на направения анализ са очертани предизвикателствата и тенденциите за развитие на доктрината, на европейската общност и законодателството за въвеждане на регуляторна рамка.

8. Nedyalkova, P., Andreeva, A., Yolova, G. Digitalization and the New Legal and Economic Challenges to Employers in Implementing Internal Control. Economic Studies [Икономически изследвания], Sofia : Economic Research Institute Bulgarian Academy of Sciences, 30, 2021, 5, 158-175, ISSN(онлайн) 0205-3292 / Scopus / №8 в т. II от рецензията ми.

В изследването се разглеждат основните аспекти и въпроси, свързани с управлението на персонала в контекста на цифровизацията на работния процес. Системите за управление на човешките ресурси (УЧР) се разглеждат като част от този процес на управление. Въз основа на извършения комплексен икономически и правен анализ са формирани изводи с теоретична и практическа насоченост, идентифицирани са водещите тенденции в областта на контрола и са направени препоръки за законодателни корекции.

9. Blagoycheva, H., Andreeva, A., Yolova, G., **Social Economy in the Context of Sustainable Development and Social Inclusion (Economic and Legal Aspects)** В: Икономически изследвания, София: Институт за икономически изследвания, БАН, 2020, № 5, с. 79-98. ISSN 0205-3292. №9 в т.П от рецензията ми.

В този труд се разглежда социалната икономика в контекста на устойчивото развитие и социалното приобщаване, като проследи развитието на правната рамка на социалната икономика в България и анализира някои основни понятия.

10. Андреева, А., Димитрова, Д. „**Специфики на контрола на Изпълнителна агенция Главна инспекция по труда, в контекста на гаранциите за изплащане на трудовото възнаграждение**“, Годишник на БСУ, Бургас: БСУ, 40, 2019, 243 - 258., ISSN (печатно) 1311-221X. №10 в т.П от рецензията ми. Научното изследване разглежда контрола, осъществяван от Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“, свързан с изплащането на трудовите възнаграждения. На база на анализа се правят изводи и предложения по приложението на нормите.

11. Андреева, А., Йолова, Г., Димитрова, Д. „**Специфики на трудовата дейност на чужденците в сферата на туризма в България. Бизнес и право**“, София : Изд. комплекс УНСС, 2019, 3, 15 - 41., ISSN(печатно) 2603-3437, ISSN(онлайн) 2603-3445 / №11 в т.П от рецензията ми

В статията се разглеждат особеностите на трудовата дейност на чужденците в сферата на туризма в България, въз основа на вътрешното законодателство и първичните закони за трудовата миграция и трудовата мобилност Закона за трудовата миграция и трудовата мобилност. Комплексният анализ се отнася до трудовото законодателство и социалното осигуряване,принципите и основните аспекти на статута на наетите чуждестранни лица, както и дейността на държавните органи, компетентни за спазването на законодателството в областта на трудовата дейност на чужденците в туризма. Въз основа на направения анализ авторите правят изводи, отбележват тенденциите и дават препоръки с практическа насоченост

12. Blagoycheva, H., Andreeva, A., Yolova, G. **Obligation and Responsibility of Employers to Provide Health and Safety at Work – Principles, Current Regulation and Prospects.** Economic Studies, Sofia : Economic Research Institute at the Bulgarian Academy of Sciences, 28, 2019, 2, 115 - 137., ISSN(печатно) 02053292 / Scopus. №12 в т.П от рецензията ми. Документът разглежда спецификата на задължението и отговорността на работодателите за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд от гледна точка на текущото им състояние, изискванията, тенденциите и характеристиките на правната рамка. Направен е цялостен анализ на проблематиката в нейните икономически и трудовоправни аспекти и са изведени съответните изводи и обобщения с цел подобряване на практиката по прилагането на тази правна конструкция.

13. Андреева, А., Димитрова, Д. „**Договорът за управление с ректорите на държавните висши училища**“. Норма: правното списание, София: Сиела Норма АД, 2021, 8, 76-103., ISSN(печатно) 1314-5126, ISSN(онлайн) 1314-5118 /№13 в т.П от рецензията ми. В студията се изследват нормите в Закона за висшето образование в частта, свързана с въвеждането на договора за управление. В сравнителноправен аспект се правят взаимовръзки между предходни законодателни решения и институти, оказващи връзка върху приложението на института. На база на извършения анализ се правят изводи и се отправят препоръки за адекватно приложение на нормите на практика.

Проблематика, която разглежда доц. д-р Андреева, е предмет на научните й интереси още от първите ѝ съчинения. Представените в конкурса монографии показва високото професионално научно ниво на автора и е достойно продължение на трайните ѝ научни занимания. Затова основната ми препоръка към кандидата не би могла да бъде друга, освен да продължи с присъщата си склонност към задълбочен анализ, научна добросъвестност и трудолюбие, да изследва тази проблематика, в която той се очертава като компетентен автор.

Б. Втората част на рецензията ми по същество би трябвало да е отделена на очертаване на приносните моменти в останалите трудове – научни статии и научни доклади, с които доц. д-р Андреева участва в конкурса за професор. Предвид големия брой представени статии и доклади /над 100/ и ограниченият обем на рецензията ми, ще си позволя да не се спират поотделно на всяка, като ще посоча най – общо някои от приносните моменти:

I.1. Изследване на различни аспекти на отражението на дигитализацията върху трудовия процес и върху образователния процес:

- Новаторско изследване на трансформацията на правната връзка работодател - работник /служител чрез извеждане разглеждането на различна плоскост на традиционната трудовоправна връзка и пренасянето ѝ в условията на дигитализация на обществените отношения в сферата на труда (в: Трансформация на правната връзка работодател – работник в резултат на влиянието на дигитализацията. De Jure, В. Търново: ВТУ Св. Св. Кирил и Методий, 11, 2020, 1(20), 11 - 18.);
- Анализиране особеностите на контрола на трудовия процес посредством нови – цифрови и дигитални технологии (в: За свободата и дисциплината в трудовото право - съвременни аспекти в дигиталната ера. БИЗНЕС и право– София: УНСС, Юридически фак., 2020, 3, 55-75, ISSN 2603-3437 ; ISSN 2603-3445);
- Изследване на тенденциите в развитието и еволюцията на трудовоправните принципи (в: Андреева, А., Йолова, Г. Трудовоправните принципи - еволюция и трансформация в ерата на дигитализация и използването на изкуствен интелект. Известия. Сп. Икономически университет - Варна, Варна : Наука и икономика, 64, 2020, 1, 22 - 35.);
- Изследване на актуалните аспекти на традиционните проблеми за границата и съдържанието на работното време в условията на дигитализация и начина им на въздействие върху трудовоправната връзка, от една страна и границите на професионалните отношения, от друга (в: За границите и съдържанието на института работно време в дигитални условия и в контекста на работата от разстояние. Известия на Икономическия университет- Варна – Варна: 2021, 1, 87-100, ISSN 1310-0343; ISSN 2367-6949).

2.2. Изследване влиянието на изкуствения интелект върху трансформацията на трудовоправни институти и правни принципи, извеждане на предложения за развитието на трудовоправните норми, с оглед адекватност на навлизането на ИИ в трудовите отношения и защита на правата на страните на трудовото правоотношение: (признаването на ИИ в различни роли); Изследване влиянието на изкуствения интелект върху различните етапи от „жизнения цикъл“, Изследване на понятието „скосистемата на доверие“ при използване на ИИ в трудовите правоотношения; Изследване на правния институт на отговорността в трудовото право с оглед навлизането на ИИ и предложения за адаптирането му с оглед новите социалните реалности (в: Отговорността при инциденти на работното място, свързани с употреба на изкуствен интелект – съвременни предизвикателства пред законодателя, Юрид. сборник- Бургас: БСУ, 2020, 230 - 239, ISSN 1311-3771).

2.3. За първи път в трудовоправната доктрина се извеждат на полето на доктриналните изследвания въпросите, свързани с дигиталната компетентност в трудовите правоотношения относно субективните права и задължения (в: Цифрова компетентност на страните по трудовото правоотношение);

2.4. Изследване на актуалните тенденции и динамиката на законовите промени в образователния процес в България през призмата на успешното им адаптиране

практиката и образователните политики (в: Актуални тенденции в законодателната уредба на висшето образование в България. Стратегии на образователната и научната политика, София : Аз-Буки, Год. 29, 2021, 1, 9 - 20., ISSN(печатно) 1310-0270, ISSN(онлайн) 1314-8575 / DOI <https://doi.org/10.53656/str2021-1-1-law> /Web of Science; Андреева, А., Йолова, Г. Социален диалог и образование - традиции и съвременни потребности на пазара на труда. Стратегии на образователната и научната политика :Научно списание, София: Аз Буки, Год. 27, 2019, 5, 463 - 475., ISSN(печатно) 1310-0270, ISSN(онлайн) 1314-8575 / Web of Science);

2.5. Изследване на въпросите на академичното образование и научни изследвания в контекста на четвъртата индустриална революция и новата обществена реалност. Актуален анализ на приложими източници в сферата на висшето образование на национално и европейско ниво, регулиращи академичната глобализация и синергията на научните изследвания, както и насоките за мултидисциплинарност на академичната работа в контекста на идеите за нов тип система на ориентираност на изследователските проучвания (в: По някои въпроси за академичната глобализация и синергията в научните изследвания. Стратегии на образователната и научната политика, София, Национално издателство за образование и наука „Аз-буки“, ISSN 1310 – 0270 (Print), ISSN 1314 – 8575 (Online), 30, 2022, 3, 227 - 243., ISSN(печатно) 1310-0270, ISSN(онлайн) 1314-8575 / DOI [10.53656/str2022-3-1-glo](https://doi.org/10.53656/str2022-3-1-glo) / Web of Science /)

2.6 Изследване приложението на медиацията в сферата на образоването и в трудовите отношения (в: Приложение на методите на медиацията - от висшето образование до пазара на труда. Медиацията в различни обществени сфери: Наука и икономика, 2021, 158-168, ISBN 978-954-21-1055-2; Медиацията в сферата на висшето образование - иновативен модел за комуникация в българските университети, Медиацията в различните обществени сфери – Варна: Икономически унив. – Варна, 2021, 2020, 7 - 14., ISSN 2738-8794);

2.7 Изследване на границата личен - професионален живот при новите гъвкави форми на труд и в условията на дигитализация (в: Правни аспекти на баланса между личен и професионален живот, Правото и бизнесът в съвременното общество – Варна: Наука и икономика, 2020, 330 - 337, ISSN 2603-5073; ISSN 2738-7488)

В. Учебни ръководства/учебници и учебни пособия – към тази част се отнасят изброените в т. V от Общата характеристика на представените научни трудове в конкурса, като същите са предназначени за студенти от Икономическия университет – Варна, част от тях са за ОКС „Бакалавър“, други - за ОКС „Магистър“, за студенти изучаващи специалност „Публична администрация“, както и изучаващи дисциплина „Трудово и осигурително право“. Един от посочените учебници (под №6) със задачи, казуси и тестове, предназначен за студентите по икономика от Икономическия университет - Варна, бакалавърска степен, с преподаване на английски език. А седмото предложение е кратък наръчник за кандидатстване в специалност „Съдебна администрация“ в Икономически университет – Варна, което е предназначено да подпомогне подготовката на ученици, участващи в олимпиади по право и с интерес към продължаване на образоването си в ОКС “Бакалавър“ в ИУ-Варна. Всички седем материала са написани за периода от 2015 до 2023г.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Документите и материалите, представени от доц. д-р Андреева изцяло отговарят на комплексните изисквания на ЗРАСРБ, Правилника за прилагането му, Правилника за развитие на академичния състав в Икономически университет – Варна. Кандидатът в конкурса е представил впечатляващ брой научни трудове, публикувани след придобиване на академичната длъжност „доцент“ в ИУ Варна. В тях има множество сериозни и оригинални теоретични и приложни приноси, които са получили авторитетно признание. Съществена част от тях са публикувани в научни списания, реферирани и индексирани в международни бази данни с научна информация. Обобщението от представената научна продукция на доц. д-р Андреева ме води до единопосочния извод за висока степен на

задълбоченост в изследванията в целия спектър на заниманиета и с проблемите на трудовото и осигурителното право. Голяма степен от представените в конкурса съчинения щедро надхвърлят посочената област и допринасят за характеризирането на кандидата като учен с особено широк спектър на научните интереси, resp. – приносите му в тях. Кандидатът в конкурса доказва по безспорен начин способността си да избира за разработване значими и актуални проблеми с голямо теоретично и практическо значение. Важна характеристика на рецензираните научни трудове представлява тяхната теоретична задълбоченост, логическа взаимовръзка и практическа насоченост. Специално бих искал да споделя и личните си впечатления за доц. Андреева като енергичен, интелигентен колега, впечатляващ с работоспособността, упоритостта и дисциплинираността си.

След подробно запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащите се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси и въз основа на личните си впечатления, давам своята подчертано положителна оценка и убедено препоръчвам на научното жури да присъди на доц. д-р Аандрияна Андреева академичната длъжност „професор“.

16. Юли 2023г.

Заличена информация съгласно
ЗЗЛД и регламент (ЕС) 2016/ 679

член-кореспондент на БАН)